

Методичні рекомендації щодо викладання трудового навчання (технології) у 2018/2019 н.р.

Т.О.Коцур.,
методист НМЦ

природничо-математичних дисциплін ІППОЧО

У 2018/2019 навчальному році трудове навчання буде вивчатися за Типовим навчальним планом та наступним розподілом годин: для 5-9 класів:

у 5 – 6 класах – 2 год. на тиждень;

у 7 класах – 1 год. на тиждень;

у 8 класах – 1 год. на тиждень;

у 9 класах – 1 год. на тиждень

Кількість годин трудового навчання в усіх класах може збільшуватися за рахунок годин варіативної складової навчальних планів, передбачених на навчальні предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації.

Впровадження курсів за вибором технологічного спрямування також може здійснюватися за рахунок варіативної складової.

Змістове наповнення навчального предмета «Технічна творчість» (для спеціалізованих шкіл з навчанням українською мовою і поглибленим вивченням предметів технічного (інженерного) циклу) може здійснюватися за рахунок курсів за вибором відповідного спрямування.

«Навчальна програма з трудового навчання для загальноосвітніх навчальних закладів 5–9 класи» (авт. В. К. Сидоренко., Н. І. Боринець) (оновлена із змінами та розвантаженням) відповідно до листа МОН України від 13.01.2017 наказу № 52, «Про оновлення навчальних програм» та наказу №201 від 10.02.2017.

Нова навчальна програма "Технології 10-11 класи (рівень стандарту)" автори (**Терещук А. І. Боринець Н. І.**), затверджена Наказом Міністерства освіти і науки України від 23.10.2017 № 1407. Запроваджується з наступного навчального року 2018/2019 в 10 класах, за Типовими навчальними планами для старшої школи предмет "Технології" віднесено до обов'язково-вибіркового предмету і відведено на його вивчення:

3 години на тиждень в 10 або 11 класах (чи по 1,5 в 10 і 11 класах)

Всі зазначені навчальні програми розміщено на офіційному веб-сайті МОН України (<http://old.mon.gov.ua/ua/often-requested/educational-programs/>).

Зміст навчального предмета реалізується за трьома варіантами програми:

- для хлопців; - для дівчат;
- для класів, що не поділяються на групи хлопців і дівчат.

Мета та завдання навчального предмету «Технології»

У змісті цієї навчальної програми основною метою технологічної освіти учнів, має стати не сума знань про певну технологію чи наперед визначені способи діяльності для їх вивчення і відтворення, а формування в учнів здатності до самостійного конструювання цих знань і способів діяльності через призму їх особистісних якостей, життєвих та професійно зорієнтованих намірів, самостійного набуття ними досвіду у вирішенні практичних завдань.

Провідною умовою для досягнення цієї мети є проектна діяльність учнів, як практика особистісно орієнтованого навчання, яка дозволяє учителю організувати навчання, що спрямоване на розв'язання учнями життєво і професійно значущого практичного завдання (справи).

Така діяльність учнів обумовлює інтерактивну, навчально-дослідну та інші види діяльності, що відбуваються у руслі проектної, як провідної, та інших навчальних технологій (проблемного навчання, критичного мислення, технології комбінованого навчання та ін.).

Навчальний предмет «Технології» покликаний розв'язувати наступні завдання:

- індивідуальний розвиток особистості, розкриття її творчого потенціалу через формування ключових та предметних компетентностей;
- розвиток у старшокласників критичного мислення як засобу саморозвитку, здатності до підприємливості, пошуку і застосування знань на

практиці, які є спільними для будь-яких видів сучасної технологічної діяльності людини;

- оволодіння уміннями практичного використання нових інформаційно-цифрових технологій;

- розширення та систематизація знань про технології і технологічну діяльність як основний засіб проектної, дизайнерської, творчої, підприємницької та інших видів сучасної діяльності людини;

- виховання свідомої та активної життєвої позиції, готовності до співпраці в групі, відповідальності у досягненні поставлених завдань;

- уміння обґрунтовано відстоювати власну позицію, що є передумовою підготовки майбутнього громадянина до життя в демократичному суспільстві, здатного його змінювати і захищати.

Структура навчальної програми

Навчальна програма «Технології» (рівень стандарту) має модульну структуру і складається з десяти **обов'язково-вибіркових навчальних модулів**, з яких учні спільно з учителем обирають лише **три**, для вивчення упродовж навчального року (двох): **«Дизайн предметів інтер'єру», «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва», «Дизайн сучасного одягу», «Краса та здоров'я», «Кулінарія», «Ландшафтний дизайн», «Основи підприємницької діяльності», «Основи автоматики і робототехніки», «Комп'ютерне проектування», «Креслення».**

Навчальний модуль, за своїм змістовим наповненням, є логічно завершеним навчальним (творчим) проектом, який учні виконують колективно або за іншою формою визначеною учителем.

Структура модуля складається з очікувань навчально-пізнавальної діяльності учнів, алгоритму проектної діяльності учнів та орієнтовного переліку творчих проектів.

На вивчення обраних навчальних модулів відводиться **105** годин. Кількість годин, що відводиться на вивчення кожного з трьох обраних

модулів, учитель визначає самостійно з урахуванням особливостей проектної діяльності учнів, матеріальних можливостей школи тощо.

Основою для вивчення будь-якого модуля є проектно-технологічна система навчання, яка ґрунтується на творчій, навчально-пізнавальній та дослідно-пошуковій діяльності старшокласників від творчого задуму до реалізації ідеї у завершений проект.

Тема і завдання проекту визначаються на основі очікувань навчально-пізнавальної діяльності учнів у співпраці з усіма учасниками проекту.

Особливістю «Технологічного профілю» навчання для учнів 10-11 класів є широкий перелік спеціалізацій, за якими може здійснюватися навчання (наказ Міністерства освіти і науки від 01.10.2008 № 893):

- Деревообробка.
- Кулінарія.
- Основи дизайну.
- Агровиробництво.
- Будівництво. Опоряджувальні роботи.
- Енергетика.
- Конструювання та моделювання одягу.
- Легка промисловість.
- Матеріалознавство та технологія конструкційних матеріалів.
- Металообробка.
- Основи бджільництва.
- Технічне проектування.
- Українська народна вишивка.
- Художня обробка матеріалів.
- Швейна справа.
- Технології сільськогосподарського виробництва.

За наявності відповідного грифа Міністерства освіти і науки профільне навчання може здійснюватися за авторськими програмами з інших, не передбачених переліком спеціалізацій.

У межах технологічного профілю також можлива професійна підготовка старшокласників. Наказом Міністерства освіти і науки № 904 від 23.09.2010р. затверджено Типові навчальні плани та Типові програми професійно-технічного навчання для учнів загальноосвітніх навчальних закладів. Зазначені плани та програми розроблено з метою узгодження Державних стандартів професійно-технічної освіти та навчальних планів загальноосвітніх навчальних закладів.

Професії, за якими здійснюється професійно-технічне навчання відповідно до Типових навчальних планів та Типових програм розділено за трьома групами у залежності від кількості годин, що відводиться на їх опанування.

До першої групи відносяться:

- «Продавець (з лотка, на ринку)»;
- «Водій автотранспортних засобів категорії «В»»;
- «Водій автотранспортних засобів категорії «С»»;
- «Манікюрниця»;
- «Штукатур».

На опанування зазначених професій відводиться до 480 годин навчального часу: 6 годин на тиждень в 10 та 11 класах за рахунок технологічного профілю (наказ МОН від 27.08. 2010 № 834, додаток 10) та 10 робочих днів навчальної практики у 10 класі.

До другої групи відносяться:

- «Вишивальниця»;
- «Агент з організації туризму»;
- «Оператор комп'ютерного набору»;
- «Різьбяр по дереву та бересту»;
- Інтегрована професія – «Швачка, Кравець».

На опанування зазначених професій відводиться до 540 годин навчального часу: 6 годин на тиждень в 10 та 11 класах за рахунок технологічного профілю та 20 робочих днів навчальної практики у 10 класі.

До третьої групи відносяться:

- «Секретар керівника (організації, підприємства, установи)»;
- «Касир (на підприємстві, в установі, організації)»;
- «Перукар (перукар-модельєр)»;
- «Молодша медична сестра з догляду за хворими»;
- «Офіціант»;
- «Секретар-друкарка»;
- «Слюсар з ремонту автомобілів»;
- «Столяр будівельний».

На опанування зазначених професій відводиться до 680 годин навчального часу: 6 годин на тиждень в 10 та 11 класах за рахунок технологічного профілю, по 2 години на тиждень в 10 та 11 класах за рахунок варіативної складової навчальних планів та 20 робочих днів навчальної практики у 10 класі.

Збільшення часу навчальної практики передбачається тільки для професійного навчання з метою забезпечення потрібної кількості навчальних годин. Збільшення навчальної практики можна уникнути за рахунок виділення (збільшення) годин з варіативної складової навчальних планів.

У випадку, коли кількість годин на опанування професії менша передбаченої навчальними планами, рекомендуємо запроваджувати профільні курси та курси за вибором профорієнтаційного спрямування, які мають відповідний гриф Міністерства.

Здійснення професійно-технічного навчання в загальноосвітніх навчальних закладах та міжшкільних навчально-виробничих комбінатах можливе і за іншими професіями, за умови дотримання вимог Державних стандартів професійно-технічної освіти.

Змістове наповнення технологічного профілю може складатися з декількох курсів за вибором «Професійні проби». Такі курси освоюються учнями послідовно. Програми таких курсів повинні мати відповідний гриф МОН України.

Курси за вибором «Професійні проби» можуть освоюватися за рахунок варіативної складової навчальних планів учнями, що навчаються за будь-яким профілем.

Велику увагу вчителям трудового навчання та технології слід звернути на роботу з обдарованими учнями щодо підготовки до олімпіади, всі олімпіадні завдання попередніх років III та IV етапів розміщені на сайті ІППОЧО (iprobuk.cv.ua) у вкладці «Всеукраїнські предметні олімпіади: здобутки, методичний супровід» .

Навчання з обслуговуючих та технічних видів праці на уроках трудового навчання відбувається окремо. Поділ класів на групи здійснюється відповідно до нормативів, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 20.02.02 № 128, і відбувається за наявності в класі більше 27 учнів для міських шкіл та більше 25 для сільських. Якщо кількість учнів у класі не дає змоги здійснити поділ на групи на гендерній основі, можна скористатись іншими варіантами формування груп: з паралельних чи наступних класів; поділ на групи за рахунок варіативної складової навчального плану.

Під час роботи у навчальній майстерні на кожному уроці треба звертати увагу на дотримання учнями правил безпечної роботи, виробничої санітарії й особистої гігієни, навчати їх тільки безпечних прийомів роботи, ознайомлювати із заходами попередження травматизму.

Оновлена програма з Технології 10-11 класи (рівень стандарту)" розміщена на офіційному сайті Міністерства www.mon.gov.ua.

Враховуючи вищевказане, пропонуємо розглянути подані матеріали на засіданнях районних/міських методичних об'єднаннях учителів трудового навчання та технології, прийняти відповідні рекомендації стосовно підвищення ефективності викладання цих предметів у 2018/2019 навчальному році.